

Mødet den 16. Januar 1930.

(For lukkede Døre).

Fraværende: J. Chr. Møller.

1. (J. Nr. 626—1929). Meddelelse fra Teknisk Skole om Uddeling af Stipendier af Arbejdersparekassens Legat og Prins Valdemars Fond.
Toges til Efterretning.
2. (J. Nr. 10¹⁸—1929). Andragende fra Forligsmægler H. V. Rasmussen om Genvalg i Stillingen.
Henvistes til det nedsatte Udvalg.
3. (J. Nr. 28¹—1929). Andragende fra Hjælpekassen om Bevilling af et yderligere Beløb paa 200000 Kr. for indeværende Regnskabsaar.

Følgende Skrivelse forelaa:

»Af de paa Budgettet for 1929—30 opførte 650000 Kr. til Understøttelse efter Lov af 29. April 1913 er pr. 31. December 1929 forbrugt 582608,47 Kr.

De resterende ca. 67000 Kr. vil formentlig kunne strække til til Uddelingen den 18. ds., hvorfor Bestyrelsen andrager om fra nævnte Tidspunkt at faa stillet yderligere Beløb til Raadighed, idet man formener at faa Brug for ca. 200000 Kr. i Resten af indeværende Regnskabsaar.

Det tilføjes, at Bestyrelsen vil bestræbe sig for som hidtil at administrere de af Byraadet til Raadighed stillede Midler saa økonomisk som muligt.«

H o l s t - K n u d s e n fandt det forbavsende, at Hjælpekassen nu kom og krævede lige saa store Beløb som i Fjor. Der var dengang budgetteret 500000 Kr., men der brugtes 887000 Kr. I Aar var der paa Budgettet 650000 Kr., og nu forlangte man 200000 Kr. til. Det var ikke let for udenforstaaende at begribe, hvorledes det kunde være nødvendigt. Sidste Aar havde man den strengeste Vinter i Mands Minde og som Følge deraf en usædvarlig stor Arbejdsløshed, og den store Overskridetse begrundedes netop herpaa. I Aar var Vinteren saa mild, at man ikke siden 1860 havde haft noget lignende, og Beskæftigelsen i Byen var saaledes, at den aldrig kunde ventes at blive større i Forhold til Befolkningsantallet; men alligevel brugte Hjælpekassen det samme som i Fjor. Tiden maatte dog vist snart være inde for Byraadet til at tage fat paa denne Sag. Det var givet, hvor Miséren laa, nemlig de mange fremmede, der strømmede til Byen fra andre Kommuner og blev forsørgede af Hjælpekassen, derfor var det ganske ubegrænset, hvor højt Kommunen kunde komme op paa den Konto. Hjælpekassen var efterhaanden blevet en Forsørgelseskasse, ikke blot for Kommunens egne fattige, men ogsaa for andre Kommuners, uden at man fik den Refusion, som Forsørgesseslovene hjemler. Flertallet havde altid hævdet, at man skulde ikke være karrig overfor Hjælpekassen, for det var billigere at give en Hjælp der end at faa Folkene paa Fattigvæsenet. Men det maatte dog snart være klart for alle, at det var ikke billigere, naar

man ogsaa skulde forsørge Folk, der var forsørgelsesberettigede i andre Kommuner. Der var ikke noget at sige til, at en fremmed Familie, efter at have boet i Aarhus i 3 Maaneder, faar en Understøttelse, hvis den trænger dertil, men man tog dem ind under fuldstændig Forsørgelse, og det kunde Kommunen ikke bære. Derfor maatte Flertallet engang tage fat paa denne Sag og faa en anden Ordning. Hr. Perregaard havde i Fjor meddelt, at af de Arbejdsløse, der søgte Hjemmet ved Havnen, var de 37 % tilflyttet Kommunen i det sidste Aar alene. Den borgerlige Gruppe kunde under disse Omstændigheder ikke stemme for Andragendet.

J. Perregaard erindrede om, at der i Odder havde været en Strid mellem Sogneraadet og Hjælpekassen, idet Sogneraadet krævede, at Hjælpekassen skulde aflægge Regnskab for, hvorledes Pengene var brugt, men det nægtede Hjælpekassen, og Ministeriet gav den Ret heri. Det betød altsaa, at Byraadet ikke kunde blande sig i Hjælpekassens Administration; det eneste, man kunde gøre, var at lukke for Kassen, og da der sikkert fandtes en Del Mennesker, som ingen vilde afskære fra at faa Hjælp, var den Vej ikke farbar. Hele Hjælpekasseinstitutionen havde udviklet sig paa en Maade, som næppe kunde gaa i Længden; alle de sociale Love burde samles under et Hele, saa al Hjælp udgik fra samme Sted, og de Folk, som havde det økonomiske Ansvar for Kommunens Penge, burde ogsaa være med til at bestemme, hvad Pengene skal bruges til.

Chr. Nielsen havde den Opfattelse, at den konservative Ordfører altid havde talt imod Bevillinger til Hjælpekassen, og det var ogsaa Tilfældet ved Budgetbehandlingen i Foraaret. Nu

syntes det imidlertid, at Landsretssagføreren erkendte, at Merbevillingen i Fjor var berettiget paa Grund af den strenge Vinter. Angaaende Tilflyttere vilde Taleren gøre opmærksom paa, at det ikke var en Betingelse for at faa Hjælp af Hjælpekassen, at de skal være forsørgelsesberettigede i Kommunen, og der blev næppe bevilget Penge til Folk, som ikke trængte dertil. Men det var noget helt andet, der laa til Grund for Tilstrømningen til Hjælpekassen, nemlig Ophævelsen af Loven om ekstraordinær Arbejdsløshedsunderstøttelse, som de Konservative paa Rigsdagen var med til. Taleren havde dengang forudsagt, hvorledes det vilde virke i Aarhus Kommune, og Tiden havde vist, at det slog til. Det var Talerens bestemte Opfattelse, at Hjælpekassen administrerede forsvarligt, og at der stadig blev flere fattige, der trængte til Hjælp, var jo ikke Hjælpekassens Skyld.

H o l s t - K n u d s e n bemærkede, at Tilfældet i Odder viste, at enten skal Byraadet give sin Bevillingsmyndighed fra sig, hvis der ikke kan træffes en Overenskomst med Hjælpekassen, eller ogsaa maa Byraadet begrænse Budgettet, og Hjælpekassen maa da tage Ansvar for, at det kan slaa til. Taleren indrømmede, at man ikke kan lukke for Hjælpekasseeunderstøttelsen, men der kunde ske en Forhandling med Hjælpekassen, og det vilde hjælpe, saafremt Flertallet i Byraadet holdt tilstrækkelig fast derpaa. Hvis der ikke var anden Udvej, kunde man, som Taleren tidligere havde foreslaaet, bevilge Hjælpekassen et Beløb maanedlig, saa var man Herre over Forholdet og kunde muligvis komme ud af Uføret. Taleren havde ikke sagt, at Merbevillingen i Fjor var berettiget, men netop dengang indtrængende hen-

stillet at faa en Ordning, hvorefter fremmede nok kunde faa en Hjælp, men ikke komme under fast Forsørgelse, for det var uretfærdigt overfor Byens Borgere at paatage sig Forsørgelse af andre Kommuners fattige, hvorved disse Kommuner kunde holde en lav Skatteprocent paa Aarhus Borgernes Bekostning. At Ophævelsen af den ekstraordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse vilde virke uheldigt i Aarhus Kommune, var alle klar over, og Taleren var meget bestyrtet over dens Ophævelse, men derfor blev der ogsaa truffet en Overenskomst med Hjælpekassen angaaende Tilflyttere; den blev underskrevet af H. P. Christensen og Hjælpekassens daværende Formand Chr. Nielsen, og hvis Hjælpekassen havde overholdt den Overenskomst, havde man ikke nu været ude i et saadant Uføre, men Hjælpekassens Budget havde været 3—400000 Kr. lavere end i Dag. Naar Chr. Nielsen hævdede, at Hjælpekassen administrerede forsvarligt, vilde Taleren dertil sige, at den administrerer ufor-svarligt.

J. F o g h M o g e n s e n fandt det let nok at fremsætte den Paastand, at Hjælpekassen administrerer uforsvarligt, men naar Landsretssagføreren gjorde dette, maatte han paavise bestemte Eksempler paa, at der var udbetalt uberettiget Understøttelse, og det kunde han næppe bevise. Der var sikkert ingen, der vilde kalde Satserne for høje eller sige, at der ødsles med Pengene. Hjælpekassen var suveræn, men Kommunalbestyrelsen skulde bevilge Pengene, og selv om de ikke slog til, var der ingen Grund til at kritisere Hjælpekassen, saafremt den ikke udbetalte uberettiget Hjælp. Da Landsretssagføreren selv var Medlem af Hjælpekassens Bestyrelse, fandt han ikke Understøttelserne for store, og det var de sikkert

heller ikke nu. Taleren vilde anbefale at bevilge de 200000 Kr.

Leonhard Hansen var klar over, at Hjælpekassen var Landsretssagførerens Yndlings-
emne; men det gik vist ham som andre, naar de fik Tingene paa nært Hold, saa kunde de alligevel ikke sige nej; det samme var Tilfældet med det konservative Medlem af Forsørgelsesudvalget. Hvis man standsede den vedvarende Understøttelse fra Hjælpekassen, maatte disse Mennesker paa Fattigvæsenet, og saafremt Hr. Holst-Knudsen var inde i disse Ting, vilde han vide, at det i Almindelighed blev dyrere for Kommunen, og selv om det ved Refusion fra andre Kommuner ogsaa blev noget billigere, betød det ikke saa meget, at Socialdemokraterne af den Grund vilde tvinge Folk over paa Fattigvæsenet. Paa den anden Side kunde Taleren i Almindelighed give Landsretssagføreren Ret i hans Betragtninger, for som det var nu, var det noget Mismask. De sociale Love burde ændres, og samles paa eet Sted, og forhaabentlig vilde alle Partier give deres Tilslutning til Socialminister Steinckes Forslag i den Retning; alene paa Administrationen kunde der spares meget store Beløb, hvis det hele blev samlet under een Hat. Men hvorfor skulde Hjælpekassen ikke ligesom andre Udvalg være interesseret i at administrere fornuftigt; den havde jo ingen Fornøjelse af at smide Pengene bort til ingen Nytte; derfor vilde Taleren ogsaa anbefale at bevilge de 200000 Kr. og henstille, at den borgerlige Gruppe ikke stemmer imod Andragendet. Taleren havde ikke hørt, at Hr. Holst-Knudsen tidligere havde foreslaaet at bevilge Hjælpekassens Tilskud maanedsvist, men kunde heller ikke indse, hvilken Forskel det vilde gøre paa det aarlige Budget.

B o r g m e s t e r e n oplyste, at Landsretssagføreren ved Budgetbehandlingen i Foraaret stillede et saadant Forslag.

H o l s t - K n u d s e n var noget forbavset over Hr. Leonhard Hansens Uvidenhed, for det nævnte Forslag forelaa skriftligt til Byraadet. Taleren fastholdt, at det var den eneste Vej ud af Uføret, for naturligvis skulde man ikke hver Maaned bevilge, hvad Hjælpekassen mente at have Brug for, men hvad Byraadet mener, den bør bruge. Hr. Leonhard Hansen havde ogsaa i sin Tid udtalt, at selvfølgelig skulde Hjælpekassen kun understøtte dem, der havde opbrugt deres Arbejdsløshedsunderstøttelse, men alligevel udbetalte den Hjælp til Folk med ordinær Understøttelse. Taleren kunde ligesom andre have ondt af Fattigfolk og misundte dem heller ikke nogen Understøttelse, men man maatte ogsaa se paa, hvad Loven og Økonomien tilsiger. Hvis de mange Tilflyttere blev nægtet fast Understøttelse, gik de ikke over paa Fattigvæsenet, for saa blev de ganske simpelt borte. Taleren havde ikke gransket de enkelte Tilfælde, men ifølge Loven maatte der kun udbetales den enkelte en vis Sum i Løbet af et Aar, hvis der ikke forelaa ganske særlige Omstændigheder, og den Bestemmelse havde man fuldstændig set bort fra. Det havde saa været en Slags Trøst, hvis Fattigvæsenets Budget til Gengæld var gaaet ned, men det mødte i Fjor med en stor Overskridelse, og der blev vist heller ingen Lettelse i Aar. Taleren kunde ikke se, hvorledes det kunde vedblive at gaa saaledes; det blev nødvendigt, at Flertallet gør et eller andet i denne Sag.

C h r. N i e l s e n syntes ikke, der var noget at sige til, at en Familie, der har opholdt sig 3 Maaneder i Aarhus, faar en Hjælp engang imellem,

og Taleren havde aldrig underskrevet paa en Overenskomst om, at Folk, som ikke er forsørgelsesberettiget i Aarhus, ikke maa faa Understøttelse af Hjælpekassen. Derimod vedtog Aarhus Byraad engang en Ordning, der satte Hjælpekassen ud af sin Ret i Henhold til Loven, men det blev underkendt af Ministeriet. Hr. Perregaards Udtalelser kunde opfattes som et Slags Angreb paa Hjælpekassens Administration, men Taleren kunde ikke indse, at Spørgsmaalet om at faa Lejlighed i Kommunens Ejendomme havde det mindste at gøre med Hjælpekassens Administration; de to Ting kunde overhovedet ikke sammenlignes. Taleren havde tidligere oplordret Hr. Holst-Knudsen til at klage til Ministeriet, hvis han mente, der skete Misbrug, og hvad de særlige Tilfælde angik, beroede det jo altid paa et Skøn, hvad man vilde regne dertil.

R a s m u s R a s m u s s e n meddelte angaaende det af Leonhard Hansen omtalte Tilfælde, at det drejede sig om en Mand, der personlig kom til Taleren og bad om en Hjælp, fordi hans Kone var syg. Taleren havde saa lovet at gaa med dertil, hvis de andre Udvalgsmedlemmer gik med, og hvis han fremskaffede Lægeattest for Konen, samt forpligtede sig til at betale Beløbet tilbage, naar han kunde. Taleren havde altid godt villet være med til at hjælpe Mennesker i Sygdomstilfælde, men havde ofte paatalt den Maade, hvorpaa Hjælpekassen administreredes. Da Taleren i sin Tid var Medlem af Bestyrelsen, var der et Byraadsudvalg at forhandle med, og det medførte, at Understøttelserne i mange Tilfælde blev reduceret; derfor var det formaals-tjenligt at have et saadant Udvalg.

B o r g m e s t e r e n havde gennem Livet lært,

at man som Regel ikke kunde tro ret meget af, hvad Folk saaledes kom og fortalte; derfor var det fornuftigst af Udvalgene ikke at love noget i saadanne Tilfælde. Det skulde ikke være nogen Bebrejdelse; men Kommunen havde jo sine Undersøgere, og det var altid klogest at lade dem undersøge Forholdene.

J. F o g h M o g e n s e n vilde erindre Hr. Rasmussen om, at da han og Taleren sad i Hjælpekassens Bestyrelse, udbetaltes der 400000 Kr. i Hjælpekasseunderstøttelse og 760000 Kr. i ekstraordinær Arbejdsløshedsunderstøttelse; det sidste Beløb var fuldstændig bortfalden, og det var da givet, at et Hjælpekassebudget paa 600000 Kr. ikke kunde holde. Paa den Tid havde man tilmed kun een Undersøger ved Hjælpekassen, medens der nu var tre, og man maatte da gaa ud fra, at Undersøgelsen nu var mindst lige saa skarp som før. Det var rigtigt, at Hjælpekassen kun hjemlede Adgang til en Understøttelse af 180 Kr. aarlig, men under Krigen blev Loven fuldstændig illusorisk, og der indførtes ganske andre Regler for Udbetaling af Hjælp. En lang Tid maatte man udbetale store Beløb til smaa Næringsdrivende, ja endog til ret store Arbejdsgivere, blot de kom med en Erklæring fra deres Foreningsformand; det blev ikke kritiseret af de borgerlige Partier; men nu, da det gjaldt Arbejderne, var det selvfølgelig galt.

H o l s t - K n u d s e n erklærede at have en Afskrift af den Overenskomst, som H. P. Christensen og Chr. Nielsen havde underskrevet, og hvor der blev truffet Bestemmelser angaaende Tilflyttere, og hvis Chr. Nielsen havde holdt sine Forpligtelser, havde Aarhus Kommune været 400000 Kr. rigere.

Leonhard Hansen gav Borgmesteren Ret i, at Udvalgenes Medlemmer burde afvise sadanne direkte Ansøgere, men det var ofte vanskeligt, og bagefter blev man saa udskaeldt for det værste af alt, men det var den Slags, som Udvalgene og særlig deres Formand var udsat for, og det maatte man jo tage med. Den af Hr. Rasmussen omtalte Mand kunde maaske nok trænge til en Hjælp, men naar man saa fik at vide, at det var ham, der hjalp Tyven fra Stevedorekompagniet at formøble de stjaalne Penge, saa blev man alligevel lidt betænkelig. At skaffe en Lægeattest var altid let, specielt naar det var Fattigvæsenet, der skulde plyndres. Det var rigtigt, at Forsørgelsesvæsenet mødte med et Underskud, men hvis Hjælpekassen ikke havde haft Midler, var Underskudet blevet langt større, og Taleren var derfor ikke interesseret i at nedskære Hjælpekassens Budget. Hele Miséren stammede fra Minister Kraghs Lov af 1927, som slog disse Folk over paa Fattigvæsenet og Hjælpekassen, og det maatte Kommunerne, ikke mindst Aarhus bøde for.

J. Perregaard var enig med Leonhard Hansen heri, for nu kunde de ude paa Landet nægte at betale Understøttelse, og saa havde man dem straks i Byen. Lægeattester var noget af det mest upaalidelige, der var til.

Borgmesteren vilde sætte Forslaget under Afstemning saaledes, at der foreslaas bevilget indtil 200000 Kr.

Det vedtoges enstemmig med 13 Stemmer at bevilge indtil 200000 Kr.

4. (J. Nr. 632—1929). Andragende fra »Samaritanen« om Bevilling af 2000 Kr.

Borgmesteren henstillede at bevilge de paa Budgettet opførte 2000 Kr., saa kunde det

senere overvejes, om man skal fortsætte med denne Bevilling.

Bevilgedes.

5. (J. Nr. 601—1929). Andragende fra Landinspektør Rørholm om Samtykke til Æmprioritering af hans Ejendom Matr. Nr. 1 in.

Anbefaledes.

6. (J. Nr. 27⁸⁵—1929). Andragende fra J. Jensen og Chr. Mortensen om Tilladelse til at overdrage Statslaan i Lundbyesgade Nr. 21 til Fru A. H. Taul, Viby.

Anbefaledes imod, at der ekstraordinært afdrages 10 % af Laanets oprindelige Beløb.

7. (J. Nr. 27¹⁴—1929). Andragende fra Grosserer V. Meyer om Tilladelse til at overtage Statslaan i Ejendommene Tordenskjoldsgade Nr. 62, 64 og 66.

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse anbefaler, at Byraadet tiltræder den af Statsboligfonden foreslaaede Ordning m. H. t. Ejendommenes Istandsættelse og samtykker i Laanenes Overdragelse.

B o r g m e s t e r e n meddelte, at Andrageren havde købt de 3 Ejendomme og afbetalt 10 % af Laanene, og han havde forpligtet sig til at restavrere Husene, naar Vejret tillader det, hvilket der vilde blive holdt Kontrol med.

Indstillingen vedtoges.

8. (J. Nr. 608—1929), Andragende fra Tømremester P. Chr. Pedersen om en Ændring i Betalingsvilkårene i en Købekontrakt med Kommunen.

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse kan ikke anbefale Andragendet.

B o r g m e s t e r e n oplyste, at det angik Ejendommen H. C. Lumbyesvej Nr. 4, hvor der var en Rest paa ca. 3000 Kr. for Grunden, som han androg om at maatte staa i 3. Prioritet næst

Kredit- og Hypoteklaan. Men da det var en gammel Købekontrakt, burde man næppe gaa med til Andragendet, saa kunde mange andre forlange det samme, og det var næppe heldigt.

Kunde ikke bevilges.

9. (J. Nr. 633—1929). **Licitation over Udførelse af en Betonledning m. m. til Aarhus Vandværk.**

Vandværksudvalget foreslaar at overdrage Arbejdet til Entreprenør J. Nielsen, Bissensgade Nr. 11, for 7557 Kr.

Indstillingen vedtoges.

10. **Holger Eriksen** gav nogle Meddelelser om Mødet i Landbrugsministeriet angaaende Mælkekontrollen. Det viste sig desværre, at der ikke fandtes nogen Lovhjemmel for at paalægge Producenterne Udgifter til Mælkekontrol, og hvor man havde naaet en lignende Ordning, som der var Tale om her, var det sket i Enighed med Producenterne. Her var Mejeriernes Repræsentanter stærkt imod en Ordning med faste Dyrlæger, ansat af Byraadet, uden at de havde Indflydelse derpaa. Det blev betydet, at man muligvis kunde faa Landbrugsministeriets Godkendelse af en Vedtægt, som indeholdt disse Bestemmelser, men i saa Fald vilde Spørgsmaalet sikkert komme for Domstolene, og Højesteret kom da til at udøve en lovgivende Opgave, hvilket Ministeriet og Sundhedsautoriteterne ikke ansaa for heldigt; de vilde hellere ad Aare se at faa en Lov om Mælkekontrol i Lighed med Loven om Kødkontrol. Under disse Omstændigheder holdt Taleren ikke skarpt paa de oprindelige Krav, men gik med til at give Landboerne en lille Indflydelse paa Ansættelse af Dyrlægerne, saaledes at de faar Lov at udpege et vist Tal af Ansøgerne, mellem hvilke Byraadet skal vælge. Repræsentanterne mente ikke at have

Kompetence til at træffe en endelig Ordning, og det blev da bestemt, at der skulde afholdes et nyt Møde i Aarhus under Ledelse af Direktør Helsted i Landbrugsministeriet. Her vilde Sundhedskommissionen møde, og Taleren henstillede, at Byraadet bliver talrigere repræsenteret, f. Eks. ved Slagtehusudvalget. Taleren anmodede om Tilladelse til, at Sundhedskommissionen maa være Vært ved en Frokost ved denne Lejlighed og ligeledes indbyde Randers Sundhedskommission, som havde anmeldt sit Besøg i Aarhus.

H o l s t - K n u d s e n frygtede for, at hvis Landboerne fik Indstillingsret, vilde den nuværende Dyrlæge ikke blive ansat, da han havde faaet en Del imod sig paa Grund af hans skarpe Kontrol.

H o l g e r E r i k s e n svarede, at det tillige paatænkte at ansætte en Overdyrlæge, hvis Ansættelse de ikke fik nogen Indflydelse paa, og til en saadan Stilling vilde vel den nuværende Dyrlæge være selvskreven, da han havde været en god Mand for Byen; hans Løn skulde afholdes paa samme Maade som de øvrige Dyrlægers.

B o r g m e s t e r e n antog ikke, Byraadet havde noget imod, at Slagtehusudvalget deltager i Mødet, og det var vel ogsaa nødvendigt, at Sundhedskommissionen ved den Lejlighed optræder som Vært.

Tiltraadtes.

11. Paa Forslag af H. P. Christensen vedtoges det at bemyndige Belysningsudvalget til at foretage en Rejse for at studere Badeanstalter.
-